

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomantky: Eliška Veselá

Téma a rozsah práce: Trestný čin znásilnění (vybrané problémy)

Datum odevzdání práce: 1. 7. 2021

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Jan Musil, CSc.

Oponent diplomové práce: JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.

1. **Aktuálnost (novost tématu):** Diplomantka si pro svou práci zvolila téma vybraných problémů trestného činu znásilnění. Ačkoliv je znásilnění tradičním trestným činem objevujícím se (pod různými pojmenováními) v trestních zákonech již velmi dlouho, nejedná se o téma neaktuální, ba naopak. Zejména v poslední dekádě sílí v celé Evropě tlaky na rozšíření kriminalizace znásilnění i na jakékoliv jednání spočívající v pohlavním styku bez souhlasu druhé osoby. Takové rozšíření trestní odpovědnosti pak přijala již řada evropských států. S tím také vzrůstá potřeba takový vývoj reflektovat, což diplomantka v práci beze zbytku činí.

2. Náročnost tématu na:

a. Teoretické znalosti

Autorka v diplomové práci prokázala dostatečné teoretické znalosti zejména z hlediska trestního práva hmotného a kriminologie. To je patrné v celé její práci, když autorka k problému nepřistupuje pouze prizmatem trestního práva hmotného, ale i pohledem trestní politiky a kriminologie.

b. Vstupní údaje a jejich zpracování

Diplomantka rovněž prokázala dostatečnou orientaci v odpovídajících materiálech a dokázala oddělit pro její práci podstatné zdroje od těch nepodstatných. Musela vycházet zejména z monografií a odborných článků na toto téma. Škoda jen, že autorka jakékoliv statistické údaje či praktické příklady přebírala od jiných autorů a judikatury, podle oponenta by mohla mít práce vynikající úroveň, pokud by si diplomantka zajistila také přístup ke skutečným soudním spisům, na nichž by mohla ověřovat své hypotézy.

c. Použité metody

Při vytváření své práce autorka používala standardních vědeckých metod typických pro danou problematiku, zejména komparaci a (kritickou) analýzu textů.

3. Kritéria hodnocení práce:

a. Splnění cíle práce a samostatnost při jejím zpracování

Autorka si hned v úvodu práce stanovila za cíl (stručně řečeno) vymezit trestný čin znásilnění, popsat, jak se jeho pojetí měnilo v čase, a přednést úvahy de lege ferenda stran úpravy trestného činu znásilnění jako pohlavního styku bez souhlasu jedné ze stran. Takto stanoveného cíle se chopila poměrně zdařile a je možné konstatovat, že ve své práci stanovených cílů dosáhla samostatně a způsobem, který odpovídá požadavkům na obdobný druh (základní) vědecké práce.

b. Formální členění práce a její logická stavba

Předložená práce splňuje po formální stránce všechny požadavky. Celkově je vypracována na 92 stranách, přičemž vlastní text včetně úvodu a závěru obsahuje 75 stran. Nechybí abstrakt v českém a anglickém jazyce i seznam klíčových slov.

Text sám je přehledně strukturován do 4 kapitol, které se dále člení na jednotlivé podkapitoly. Takto pojatou strukturu autorka doplnila úvodem a synergickým závěrem, což odpovídá obvyklému způsobu vnitřního dělení diplomových prací, nicméně nestandardní a ne příliš logické je očíslování úvodu a závěru jako jakýchsi „kvazikapitol“ 1. a 6. První kapitola (v práci však s ohledem na zmíněné očíslování úvodu a závěru označená jako druhá) v krátkosti představuje historický vývoj právní úpravy znásilnění na našem území. Následuje kapitola popisující jednotlivé znaky (většinou základní) skutkové podstaty znásilnění, přičemž důraz je kladen zejména na jednotlivé aspekty objektivní stránky (pohlavní styk, násilí, pohrůžka násilí nebo jiné těžké újmy, donucení a zneužití bezbrannosti). Těžiště a rozhodně nejhodnotnější část práce však dle oponenta spočívá ve třetí kapitole (označené číslem 4), jež se zabývá uvažovanou definicí znásilnění jako pohlavního styku bez souhlasu druhé strany a její kritickou analýzou ze strany autorky (zahraniční přístup k definici, vhodnost zavedení v ČR a samotná problematika souhlasu jako takového). Práci pak uzavírá kratší pojednání o mezinárodních závazcích týkajících se znásilnění a rozšíření jeho kriminalizace. Diplomantka tak pro svou práci zvolila logickou strukturu, která čtenáři pomáhá v dobré orientaci v práci. Autorka při svém výkladu postupuje od obecného ke konkrétnímu, což napomáhá lepšímu pochopení ze strany čtenáře.

c. Práce se zdroji (včetně využívání cizojazyčných zdrojů a citací):

Autorka s ohledem na zvolené téma zvolila dostatečný a reprezentativní okruh pramenů, včetně dostatečného množství zahraničních zdrojů (byť ty jsou zastoupeny většinou elektronickými prameny bez větší vědecké hodnoty). Podle oponenta mohla autorka rovněž vycházet z většího množství odborných článků v kapitole o současné úpravě znásilnění a neuchylovat se tak často do komentářů a učebnice trestního práva hmotného. Jisté však je, že autorka našla dostatečné množství na věc dopadající judikatury, což se v práci rovněž pozitivně zrcadlí. Autorka správně v práci rozlišuje mezi citací a parafrází. Diplomantka rovněž správně odkazuje na internetové zdroje, u kterých uvádí kromě kompletní webové adresy i datum zobrazení. Autorka v práci využívala (ovšem zcela nedůsledně) citační zkratku tamtéž, větší přehlednosti odkazů na prameny by však prospělo používání i citační zkratky „cit. dílo“. Vysloveně otravně pak na oponenta působilo velmi časté odkazování na vlastní práci autorky v rámci studentské vědecké činnosti, jež však (zřejmě) nebyla publikovaná (pokud ano, měla být jinak odcitovaná), přičemž se při odkazování na tuto práci místy nejednalo o zcela originální myšlenky autorky...

d. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka autorkou provedené analýzy tématu se jeví s ohledem na rozsah práce jako dostačující, její analýza cizích textů a poznatků je zdařilá, tyto „dobře“ kompiluje a seřazuje do svého autorského textu. Diplomantka cizí názory nejen v práci přejímá, ale dokáže čtenáři na několika místech předkládat i své názory na dané téma. Nadprůměrně pak na oponenta působí úvahy diplomantky de lege ferenda (o možném zavedení znásilnění jako pohlavního styku bez souhlasu druhé strany), které obsahují místy opravdu kvalitní polemiku. Oponentovi se rovněž líbí kritický přístup autorky, jež k tématu možného rozšíření trestní odpovědnosti za znásilnění jen otrocky nepřebírá názory těch, kteří se takovou změnu snaží prosadit (např. Amnesty International, Konsent), nýbrž se snaží nahlížet na problém „objektivně“, ze širší perspektivy, kdy předkládá čtenáři různá pro a proti.

e. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Úprava práce je na dobré úrovni. Členění do jednotlivých kapitol a podkapitol je přehledné a logické. Práce s poznámkovým aparátem je rovněž na požadované úrovni.

f. Jazyková a stylistická úroveň

Autorský text diplomantky je relativně čtivý, na dostatečné stylistické úrovni, který je i pro laického čtenáře srozumitelný, byť na několika místech vlivem užití příliš složitého souvětí je text poněkud kostrbatý. Práci však snižuje relativně větší množství gramatických chyb, a to nejenom v psaní čárek ve větě složité (srov. hned první větu úvodu, v níž chybí celkem dvě čárky), ale dokonce i ve shodě podmětu s přísudkem (např. str. 12 – „trestné činy nacházeli“, str. 49 – „oběti nebyli“, str. 52 – „oběti nevyvinuli“, str. 61 – „doporučení, které se ... věnovaly“, str. 68 – státy nepřistoupili)

4. Konkrétní připomínky oponenta k práci

- Na str. 3 autorka poněkud žurnalisticky uvádí, že „ačkoliv v živočišné říši jsou příslušníci mužského pohlaví agresivnější a silnější...“ To je však minimálně nepřesné, spíše však nesmyslné. Velikost, síla i agrese se v živočišné říši (rozuměj mezi živočichy) totiž velmi liší druh od druhu. Tak např. ve třídě pavoukovců, řádu pavouků je tomu přesně naopak, ve třídě hmyzu je tomu mnohdy jinak (např. u kudlanky nábožné) a vyskytují se i opačné případy ve třídě savců (např. u hyen skvrnitých).
- V historickém vývoji úpravy autorka od Koldínova zákoníku rovnou přeskakuje k Rakouskému zákoníku z r. 1852. Opomíjí tak Josephinu, Theresianu, Všeobecný zákoník o zločinech a trestech na ně Josefa II. i Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803.

5. Celkové zhodnocení a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Bez ohledu na výše zmíněné připomínky lze uzavřít, že předložená práce představuje dobré a kvalitní zpracování tématu.

Z toho důvodu doporučuji předloženou práci k obhajobě.

Při ústní obhajobě by diplomantka měla zodpovědět tuto otázku: Jaký máte názor na německou úpravu znásilnění?

V případě úspěšné obhajoby navrhuji práci hodnotit klasifikačním stupněm: 1 – 2.

V Praze dne: 17. 9. 2021

JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.
oponent diplomové práce